

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

до самостійного вивчення та виконання розрахунково-графічної роботи
з навчальних дисциплін

«ВВЕДЕННЯ В СПЕЦІАЛЬНІСТЬ», «ВСТУП ДО ФАХУ»

*(для студентів денної та заочної форм навчання
спеціальності 071 – Облік і оподаткування)*

Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2021

Методичні рекомендації до самостійного вивчення та виконання розрахунково-графічної роботи з навчальних дисциплін «Введення в спеціальність», «Вступ до фаху» (для студентів денної та заочної форм навчання спеціальності 071 – Облік і оподаткування) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. : Г. М. Шаповал. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. – 35 с.

Укладач канд. екон. наук Г. М. Шаповал

Рецензент

Т. В. Момот, доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

Рекомендовано кафедрою фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту, протокол № 1 від 30.08.2017.

Зміст

	Стор.
Вступ.....	4
I Рекомендації до самостійного вивчення дисципліни.....	6
Змістовий модуль 1 Облік і оподаткування: основні поняття, сфера діяльності людей, галузь науки.....	6
1.1 Бухгалтерський облік – мова бізнесу.....	6
1.2 Професія бухгалтера.....	8
1.3 Аудиторська діяльність в Україні.....	11
1.4 Оподаткування.....	13
1.5 Аналіз господарської діяльності.....	14
1.6 Правове регулювання діяльності бухгалтерів і аудиторів.....	15
1.7 Ринок бухгалтерських та аудиторських послуг.....	19
Змістовий модуль 2 Підготовка фахівців зі спеціальності «Облік і оподаткування» та їхній кар’єрний розвиток.....	21
2.1 Підготовка фахівців зі спеціальності «Облік і оподаткування» в ХНУМГ.....	21
2.2 Міжнародні стандарти освіти для професійних бухгалтерів.....	22
2.3 Кар’єрний розвиток і процес пошуку роботи.....	25
2.4 Професійна етика бухгалтерів і аудиторів.....	25
2.5 Професійні організації бухгалтерів і аудиторів.....	27
II Завдання для виконання розрахунково-графічної роботи.....	29
Додаток А.....	33
Додаток Б.....	34

ВСТУП

Вступ до фаху – одна з базових дисциплін, що вивчаються студентами спеціальності 071 – Облік і оподаткування.

Мета вивчення дисципліни – сформувати уявлення про облік, аудит і оподаткування як систему знань і правильно зорієнтувати студента на подальше вивчення їхнього змісту. При цьому вирішується потрійне завдання: пояснити необхідну сукупність фахових знань, якими повинен оволодіти студент протягом навчання, пояснити вміння, якими повинен оволодіти бухгалтер чи аудитор для успішної роботи за фахом, і навички, які повинен здобути й освоїти бухгалтер чи аудитор для фахової роботи за певним рівнем кваліфікації.

Реалізація зазначеної мети вивчення дисципліни здійснюється шляхом формування у студентів розуміння про організаційно–методичні засади навчального процесу, головні етапи розвитку бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування, становлення їх як наук та професійної діяльності, принципи професій бухгалтера та аудитора та майбутню професіональну діяльність.

Предмет вивчення дисципліни – організація навчального процесу за спеціальністю «Облік і оподаткування» та професіональна діяльність бухгалтерів і аудиторів.

Завдання курсу:

- пояснити сутність бухгалтерського обліку та його значення для господарської діяльності, а також суміжних дисциплін, таких як аудит, оподаткування та аналіз господарської діяльності;
- пояснити організаційно–методичні засади навчального процесу, структурно–логічну схему та зміст навчальних планів, розподіл навчального часу студента за циклами дисциплін і рівнями підготовки;
- ознайомити з головними положеннями міжнародних стандартів освіти бухгалтерів, розкрити сутність програм підвищення кваліфікації бухгалтерів;

- показати найголовніші історичні етапи розвитку обліку, аудиту та оподаткування;
- пояснити перелік посад, які можуть займати випускники, їх завдання, функціональні обов’язки, професійні знання та кваліфікаційні вимоги до таких працівників;
- розкрити й пояснити головні вимоги до професійної етики бухгалтерів і аудиторів;
- ознайомити з сучасним станом ринку бухгалтерських та аудиторських послуг;
- ознайомити зі структурою, функціями та сферами діяльності міжнародних і національних професійних організацій бухгалтерів і аудиторів;
- проаналізувати головні законодавчі положення з обліку й аудиту;
- з’ясувати сутність міжнародних та національних стандартів бухгалтерського обліку і фінансової звітності та Міжнародних стандартів аудиту.

І РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОГО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1 Облік і оподаткування: основні поняття, сфера діяльності людей, галузь науки

1.1 Бухгалтерський облік – мова бізнесу

Навчальні елементи:

Бухгалтерський облік: сутність, ціль і роль у сучасному житті. Види бухгалтерського обліку. Організація та законодавче регулювання бухгалтерського обліку в Україні. Історія бухгалтерського обліку. Сучасний бухгалтерський облік.

Питання для самоконтролю знань

1. Що таке бухгалтерський облік?
2. Які є види бухгалтерського обліку?
3. Що таке фінансовий облік?
4. Що таке управлінський облік?
5. У чому полягає різниця між фінансовим та управлінським обліком?
6. У якій країні вперше з'явилися облікові процедури?
7. Чим характеризується облік Стародавнього світу?
8. Назвіть типові риси обліку елліністичного періоду в Стародавній Греції та Давньому Римі.
9. У якій країні виникли перші принципи класифікації рахунків: матеріальні, особові й фінансові?
10. Облікова система якої країни вперше використала прибутково-видаткову книгу та книгу рахунків клієнта?
11. Які дві парадигми обліку виникли в епоху Середньовіччя?
12. Чим відрізняються дві парадигми обліку — камеральна та проста бухгалтерія?

13. Яке головне досягнення розвитку обліку в епоху Середньовіччя?
14. Хто був першою посадовою особою, яка отримала звання бухгалтера?
15. Хто та коли започаткував облік як науку?
16. Чим знаменні для розвитку обліку імена Б. Котрульї і Л. Пачолі?
17. Охарактеризуйте відмінності італійської класичної бухгалтерії від «венеціанської» форми бухгалтерії.
18. Яка країна започаткувала юридичний напрям у бухгалтерському обліку?
19. У чому полягав погляд Дієго дель Кастілло на облік?
20. У чому полягали особливості німецької бухгалтерії середньовіччя?
21. В якій країні зародився афоризм, який часто цитують зараз: «Облік – це функція управління»?
22. У чому полягає відмінність юридичного й економічного напрямів розвитку обліку? Назвіть прихильників кожного з цих напрямів.
23. У чому полягав внесок американської школи рахівництва в розвиток теорії бухгалтерського обліку?
24. Розкрийте особливості розвитку обліку в Україні в період до XV ст.
25. Розкрийте особливості розвитку обліку в Україні в період XV–XVIII ст.
26. Коли в Україні почала формуватися російська бухгалтерська школа?
27. Які спеціальні навчальні заклади, що готували бухгалтерів, виникли у XIX ст. і на початку XX ст.?
28. Як розвивався облік в Україні у першій половині XX ст.?
29. Які риси притаманні сучасному етапу розвитку бухгалтерського обліку в Україні?

Список рекомендованої літератури

1. Момот Т. В. Вступ до спеціальності «Облік і аудит». Introduction to specialty «Accounting and audit» : навч. посібник / Т. В. Момот, О. В. Харламова, Г. М. Бреславська ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2012. – 317 с.

2. Чижевська Л. В. Бухгалтерський облік як професійна діяльність : теорія, організація, прогноз розвитку : монографія / Л. В. Чижевська ; Житомирський держ. технологічний ун-т. – Житомир : ЖДТУ, 2007. – 528 с.
3. Білоусько В. С. Теорія бухгалтерського обліку : навч. посібник / В. С. Білоусько, М. І. Беленкова. – 6-е вид., доп. — Київ : Алерта, 2010. – 402 с.
4. Остап'юк М. Я. Історія бухгалтерського обліку: світ і Україна. Курс лекцій : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / М. Я. Остап'юк, М. Р. Лучко, Й. Я. Даньків ; Європейський ун-т. – Київ : Вид-во Європейського ун-ту, 2006. – 170 с.
5. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський облік: роздуми вченого. / Ф. Ф. Бутинець. – Житомир : ПП «Рута», 2001. – 100 с.

1.2 Професія бухгалтера

Навчальні елементи

Герб бухгалтерів. Кваліфікаційні вимоги до бухгалтерів. Обов'язки бухгалтера. Права бухгалтера. Організація роботи бухгалтерії. Відповідальність бухгалтера.

Питання для самоконтролю знань:

1. У якому році з'явився герб бухгалтерів?
2. Хто є засновником бухгалтерського герба?
3. У якому році бухгалтерський герб був затверджений міжнародним конгресом бухгалтерів?
4. Які фігури містяться на гербі бухгалтерів, що вони означають?
5. Назвіть можливі місця роботи випускників, які навчаються за спеціальністю «Облік та аудит».
6. Розкрийте завдання, обов'язки, професійні знання й кваліфікаційні вимоги до конторських службовців (бухгалтерія).

7. Розкрийте завдання, обов'язки, професійні знання й кваліфікаційні вимоги до рахівників.
8. Розкрийте завдання, обов'язки, професійні знання й кваліфікаційні вимоги до обліковців з реєстрації бухгалтерських даних.
9. Розкрийте завдання, обов'язки, професійні знання й кваліфікаційні вимоги до касирів.
10. Розкрийте завдання, обов'язки, професійні знання й кваліфікаційні вимоги до бухгалтерів.
11. Розкрийте завдання, обов'язки, професійні знання й кваліфікаційні вимоги до економістів з бухгалтерського обліку та аналізу господарської діяльності.
12. Розкрийте завдання, обов'язки, професійні знання й кваліфікаційні вимоги до бухгалтерів-ревізорів.
13. Розкрийте завдання, обов'язки, професійні знання й кваліфікаційні вимоги до аудиторів.
14. Розкрийте завдання, обов'язки, професійні знання й кваліфікаційні вимоги до бухгалтерів (із дипломом спеціаліста).
15. Розкрийте завдання, обов'язки, професійні знання й кваліфікаційні вимоги до головних бухгалтерів.
16. Охарактеризуйте сучасні вимоги до бухгалтерів.
17. Які нові знання потрібні сучасному бухгалтеру?
18. Якими документами визначені головні трудові права працівників?
19. Які трудові права встановлені Конституцією України?
20. Які трудові права встановлені Кодексом законів про працю (КЗпП)?
21. Перелічіть головні посадові права бухгалтера?
22. Які додаткові посадові права має головний бухгалтер порівняно з бухгалтером?
23. Що є складниками облікової інформації?
24. Що таке бухгалтерський «ланцюг»?
25. Дайте визначення поняття «первинний документ».
26. Дайте визначення поняття «обліковий регістр».

27. Дайте визначення поняття «звітність».
28. Охарактеризуйте вимоги до організації роботи працівників обліку.
29. У чому полягає мета наукової організація праці бухгалтера?
30. Чиєю компетенцією є організація бухгалтерського обліку на підприємстві?
31. Сформулюйте, що розуміють під організацією праці людей, зайнятих бухгалтерським обліком.
32. Назвіть види відповідальності бухгалтера.
33. Розкрийте сутність дисциплінарної відповідальності.
34. Як реалізується дисциплінарна відповідальність?
35. Що таке «трудова дисципліна»?
36. Розкрийте сутність матеріальної відповідальності.
37. У яких межах може застосовуватися матеріальна відповідальність до бухгалтера?
38. За яких умов бухгалтера може бути притягнуто до повної матеріальної відповідальності?
39. Розкрийте сутність кримінальної відповідальності.
40. Що є підставою для кримінальної відповідальності?
41. Чи може бухгалтер бути притягнутим до кримінальної відповідальності?
42. Що розуміється під зловживанням владою або службовим становищем?
43. Що розуміється під службовою недбалістю?
44. Розкрийте сутність адміністративної відповідальності.
45. Що розуміється під адміністративним правопорушенням?
46. Які покарання передбачені в межах адміністративної відповідальності?
47. За які порушення бухгалтера може бути притягнуто до адміністративної відповідальності?
48. Який вид відповідальності найпоширеніший серед бухгалтерів?

Список рекомендованої літератури

1. Момот Т. В. Вступ до спеціальності «Облік і аудит». Introduction to specialty «Accounting and audit» : навч. посібник / Т. В. Момот, О. В. Харламова,

- Г. М. Бреславська ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2012. – 317 с.
2. Казанова М. Профессия «Бухгалтер». / М. Казанова. — Харків : Фактор, 2008. — 192 с.
3. Рудяк Ю. Современный бухгалтер: требования к профессии. – 2–е изд., перераб. и доп. / Ю. Рудяк, М. Бойцова. – Харків : Издательский дом «Фактор», 2006. – 237 с.
4. Чебанова Н. В. Организация бухгалтерского учета / Н. В. Чебанова, Т. Я. Чупырь, В. Е. Чупырь. – Харьков : Фактор, 2008. – 480 с.
5. Бутинець Ф. Ф. Моя професія – бухгалтер, фінансист : навч. посібник / Ф. Ф. Бутинець, І. А. Панченко ; Житомирський держ. технологічний ун-т. – Житомир : ЖДТУ, 2005. – 156 с.

1.3 Аудиторська діяльність в Україні

Навчальні елементи:

Аудит: поняття, мета, типи та головні завдання. Історія виникнення аудиту. Сучасний аудит. Головні вимоги до фахівців з аудиту та законодавче регулювання аудиту в Україні.

Питання для самоконтролю знань

1. Які існують теорії виникнення аудиту?
2. У чому полягає сутність теорії потреби потенційного інвестора?
3. У чому полягає сутність теорії управляючих?
4. У чому полягає сутність теорії мотивації?
5. Який аспект відрізняє теорії виникнення аудиту?
6. Як Ви бачите передумови виникнення аудиту?
7. У яких країнах виник аудит?
8. Чим відрізняються господарський і державний контроль? У яких країнах кожен з них панував у Стародавньому світі?

9. У який період відбулося розмежування функцій обліку і аудиту? Чому?
10. Які риси притаманні аудиту в країнах Середземномор'я в період Середньовіччя?
11. Які риси притаманні аудиту в країнах Європи в період Середньовіччя?
12. Як розвивався аудит в епоху Відродження?
13. Чим характеризується аудит в Італії в епоху Відродження?
14. Коли та в якій країні було видано перший законодавчий акт, що регламентував аудиторську діяльність?
15. Які принципи було покладено в основу незалежного аудиту?
16. Назвіть особливості розвитку аудиту в період 1500–1860 рр.
17. Назвіть офіційну дату виникнення незалежного аудиту в сучасному його значенні, якою подією це обумовлено?
18. Які особливості властиві розвитку аудиту в першій половині XX ст.?
19. Які особливості притаманні розвитку аудиту в другій половині XX ст.? Які здобутки це принесло?
20. Розкрийте процес розвитку аудиту в Україні до XX ст.
21. Які проблеми існування аудиту створювала командно–адміністративна система СРСР?
22. Чим обумовлений розвиток аудиту наприкінці XX ст. в Україні?
23. Які типові риси властиві кожному з чотирьох етапів розвитку аудиту в Україні?

Список рекомендованої літератури

1. Момот Т. В. Вступ до спеціальності «Облік і аудит». Introduction to specialty «Accounting and audit» : навч. посібник / Т. В. Момот, О. В. Харламова, Г. М. Бреславська ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2012. – 317 с.
2. Усач Б. Ф. Аудит за міжнародними стандартами : монографія / Б. Ф. Усач. – Київ. : Знання, 2005. – 247 с.

3. Облік і аудит: вступ до спеціальності : практикум / Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича ; Тетяна Миколаївна Ковальчук. – Чернівці : Рута, 2006. – 141 с.
4. Бутинець Ф. Ф. Аудит : підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів. – 4-те вид., перероб. та доп. – Житомир : ПП «Рута», 2005. – 512 с.
5. Харламова О. В. Аудит, методика і організація : навч. посібник (для студентів економічних спеціальностей). / О. В. Харламова, Н. І. Гордієнко, М. Ю. Карпенко ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2007. – 452 с.

1.4 Оподаткування

Навчальні елементи

Податки: головна термінологія, цілі й ефекти. Відношення між базою, ставкою та доходом. Історія податків. Місцеві податки. Державні податки.

Питання для самоконтролю знань

1. У чому полягає сутність податків у соціологічному та прагматичному сенсі?
2. Які є функції податків?
3. У чому полягає сутність регулюючої та стимулюючої функцій податків у податковому законодавстві України?
4. Яким є принципи розподілу податкового тягара в країнах з розвинуеною ринковою економікою?
5. Якими є принципи системи оподаткування в Україні?
6. Які є головні принципи класифікації податків?
7. Як класифікують податки в Україні за рівнем регулювання?
8. Визначте відмінності між місцевими та державними податками?
9. У чому полягає різниця між податками та зборами?
10. Що таке штраф та чим він відрізняється від податку?

Список рекомендованої літератури

1. Момот Т. В. Вступ до спеціальності «Облік і аудит». Introduction to specialty «Accounting and audit» : навч. посібник / Т. В. Момот, О. В. Харламова, Г. М. Бреславська ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2012. – 317 с.
2. Ленъ В. С. Облік і аудит. Вступ до фаху : навч. посіб. / В. С. Ленъ, В. А. Нехай – Київ : Центр учбової літератури, 2009. – 256 с.
3. Сигел Дж. Дж. Словарь бухгалтерских терминов : перевод с англ. / Дж. Дж. Сигел, Дж. К. Шим. – Москва : ИНФРА-М, 2001. – 408 с.

1.5 Аналіз господарської діяльності

Навчальні елементи

Головні поняття та роль економічного аналізу. Історія та перспективи розвитку економічного аналізу. Мета, завдання та головні категорії економічного аналізу.

Питання для самоконтролю знань

1. Яка роль економічного аналізу в управлінні підприємством?
2. Як економічний аналіз сприяє підвищенню ефективності діяльності підприємства?
3. Якими є головні завдання економічного аналізу?
4. Що є предметом економічного аналізу?
5. Які є методи економічного аналізу?
6. Які є види економічного аналізу?
7. У чому полягає сутність факторів та резервів підвищення ефективності діяльності підприємства?
8. У чому полягає сутність головних принципів економічного аналізу?
9. Визначте головні категорії економічного аналізу? У чому полягає їхня сутність?

10. Що є інформаційною базою економічного аналізу?

11. В чому полягає зв'язок економічного аналізу з іншими науками?

Список рекомендованої літератури

1. Момот Т. В. Вступ до спеціальності «Облік і аудит». Introduction to specialty «Accounting and audit» : навч. посібник / Т. В. Момот, О. В. Харламова, Г. М. Бреславська ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2012. – 317 с.
2. Ленъ В. С. Облік і аудит. Вступ до фаху : навч. посіб. / В. С. Ленъ, В. А. Нехай. – Київ : Центр учбової літератури, 2009. – 256 с.
3. Сопко В. В. Облік та аналіз в управлінні підприємством / В. В. Сопко, Г. М. Мельничук, Г. О. Науменко. – Київ : Техніка, 1992. — 182 с.

1.6 Правове регулювання діяльності бухгалтерів і аудиторів

Навчальні елементи

Міжнародні стандарти обліку та звітності. Міжнародні стандарти аудиту. Законодавче регулювання бухгалтерського обліку в Україні. Державне регулювання аудиторської діяльності в Україні.

Питання для самоконтролю знань

1. Який документ регламентує державне регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні?
2. Що є метою державного регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні?
3. Який орган чи установа здійснює загальне керівництво господарським обліком в Україні?
4. Який орган чи установа регулює питання методології бухгалтерського обліку та фінансової звітності?
5. У чому полягають методологічні функції Міністерства фінансів України?

6. Який орган чи установа здійснює керівництво обліком в кредитних і банківських установах?
7. Який орган чи установа здійснює методологічне керівництво бюджетним обліком?
8. Який орган чи установа здійснює методологічне керівництво обліком у галузях?
9. Які функції покладені на Методологічну раду з бухгалтерського обліку при Міністерстві фінансів України?
10. Який орган чи установа організовує та проводить статистичне спостереження, аналіз та надання користувачам інформації про соціально–економічні явища і процеси?
11. Чи розробляє Держкомстат систему показників, за якими ведеться облік, уніфікація форм звітності, розробка та затвердження типових форм первинного обліку?
12. Яким документом визначено правові засади бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні?
13. На які суб'єкти господарювання поширюються положення Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»?
14. Що згідно із Законом «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» є метою ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності?
15. Дайте визначення поняття «принцип бухгалтерського обліку»?
16. Назвіть головні принципи бухгалтерського обліку в Україні?
17. Чи може вестися бухгалтерський облік і складатися фінансова звітність в іноземній валюті?
18. Хто відповідає за організацію бухгалтерського обліку на підприємстві?
19. Які форми включає фінансова звітність і ким встановлюється порядок їх заповнення?
20. Яким документом визначені правові засади здійснення аудиторської діяльності в Україні?

21. На які суб'єкти господарювання поширюються положення Закону України «Про аудиторську діяльність»?
22. Як у законодавстві визначається аудиторська діяльність?
23. Чим аудит відрізняється від аудиторської діяльності?
24. Ким здійснюється аудит?
25. За чиєю ініціативою здійснюється аудит?
26. Хто може бути аудитором і за яких умов?
27. У яких випадках здійснюється обов'язковий аудит?
28. Стисло охарактеризуйте перелік і зміст розділів Закону України «Про аудиторську діяльність».
29. Які права надано аудиторам відповідно до діючого законодавства?
30. Які обов'язки покладено на аудиторів відповідно до законодавства?
31. Дайте визначення поняття «національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку (П(С)БО)».
32. Ким затверджуються П(С)БО?
33. З яких частин складаються національні Положення (стандарти)?
34. На які групи поділені П(С)БО?
35. Як П(С)БО співвідносяться з МСБО і МСФЗ?
36. Чим обумовлена необхідність розробки єдиних стандартів фінансової звітності?
37. Скільки видано Міжнародних стандартів бухгалтерського обліку та скільки з них діють?
38. Яке головне призначення Міжнародних стандартів обліку та звітності?
39. Чим відрізняються Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку від Міжнародних стандартів фінансової звітності?
40. Назвіть усі складники Міжнародних стандартів фінансової звітності.
41. Чи мають Міжнародні стандарти фінансової звітності правову чи іншу перевагу над національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку певних країн?

42. Для чого сьогодні використовують Міжнародні стандарти фінансової звітності?
43. У чому полягають переваги впровадження Міжнародних стандартів фінансової звітності в Україні?
44. Що розуміють під аудиторськими стандартами?
45. Які саме питання визначають МСА?
46. У чому полягає призначення МСА?
47. Які існують рівні аудиторських стандартів?
48. На які групи розподілені МСА?
49. Які групи стандартів, крім МСА, використовують в аудиторській практиці?

Список рекомендованої літератури

1. Момот Т. В. Вступ до спеціальності «Облік і аудит». Introduction to specialty «Accounting and audit» : навч. посібник / Т. В. Момот, О. В. Харламова, Г. М. Бреславська ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2012. – 317 с.
2. Лень В. С. Облік і аудит. Вступ до фаху : навч. посіб. / В. С. Лень, В. А. Нехай. – Київ : Центр учбової літератури, 2009. – 256 с.
3. Коваль Л. С. Международные стандарты и теория бухгалтерского учета : учебно-методическое пособие / Л. С. Коваль. – Москва : Гелиос АРВ, 2003. – 144 с.
4. Голов С. Ф. Бухгалтерський облік за міжнародними стандартами : приклади та коментарі : практичний посібник / С. Ф. Голов; В. М. Костюченко. – Київ : Лібра, 2001. — 840 с.
5. Усач Б.Ф. Аудит за міжнародними стандартами : монографія / Б. Ф. Усач. – Київ : Знання, 2005. – 247 с.

1.7 Ринок бухгалтерських та аудиторських послуг

Навчальні елементи

Види бухгалтерських послуг. Тенденції розвитку ринку бухгалтерських послуг. Види аудиторських послуг. Тенденції розвитку ринку аудиторських послуг.

Питання для самоконтролю знань

1. Розкрийте сутність поняття бухгалтерського аутсорсингу.
2. Які функції найчастіше передаються на аутсорсинг?
3. У чому полягає потреба в аутсорсингу саме бухгалтерських послуг?
4. Як у законодавстві регламентовано аутсорсинг бухгалтерських послуг?
5. Які обов'язки покладаються на бухгалтерську аутсорсингову компанію?
6. Назвіть переваги й недоліки бухгалтерського аутсорсингу.
7. Перелічіть спектр найпоширеніших бухгалтерських послуг.
8. Дайте стисло характеристику кожного виду бухгалтерських послуг.
9. У чому полягають тенденції розвитку ринку бухгалтерських послуг?
10. Яким документом і в якому році було юридично введено аудиторську справу в нашій країні?
11. Які цінові тенденції притаманні аудиторському ринку України?
12. Які аудиторські послуги є найпоширенішими в Україні?
13. Назвіть і стисло охарактеризуйте головні види аудиторських послуг.
14. У чому полягають тенденції розвитку ринку аудиторських послуг?
15. Які найважливіші завдання стоять на шляху розвитку аудиту?

Список рекомендованої літератури

1. Момот Т. В. Вступ до спеціальності «Облік і аудит». Introduction to specialty «Accounting and audit» : навч. посібник / Т. В. Момот, О. В. Харламова, Г. М. Бреславська ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2012. – 317 с.

2. Чижевська Л. В. Бухгалтерський облік як професійна діяльність: теорія, організація, прогноз розвитку : монографія / Л. В. Чижевська Житомирський держ. технологічний ун-т. – Житомир : ЖДТУ, 2007. – 528с.
3. Рудяк Ю. Современный бухгалтер : требования к профессии. – 2-е изд., перераб. и доп. / Ю. Рудяк, М. Бойцова – Харьков. : Издательский дом «Фактор», 2006. – 237 с.
4. Облік і аудит: вступ до спеціальності : практикум / Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича ; Тетяна Миколаївна Ковальчук. – Чернівці : Рута, 2006. – 141 с.

Змістовий модуль 2 Підготовка фахівців зі спеціальності «Облік і оподаткування» та їхній кар'єрний розвиток

2.1 Підготовка фахівців зі спеціальності «Облік і оподаткування» в ХНУМГ

Навчальні елементи

Стандарти вищої освіти. Навчальний план. Навчальна та робоча програми кафедри Фінансово–економічної безпеки, обліку і аудиту ХНУМГ. Організація контролю якості знань студентів. Державна атестація студентів.

Питання для самоконтролю знань

1. Що таке стандарт вищої освіти?
2. З яких елементів складається система стандартів вищої освіти?
3. Які рівні має система стандартів вищої освіти?
4. Які складники включає державний стандарт вищої освіти?
5. Ким затверджується державний стандарт вищої освіти?
6. Які складники включають галузеві стандарти вищої освіти?
7. Поясніть сутність і призначення освітньо-кваліфікаційної характеристики випускника вищого навчального закладу.
8. Поясніть сутність і призначення освітньо-професійної програми підготовки.
9. Поясніть сутність і призначення засобів діагностики якості вищої освіти.
10. Розкрийте призначення варіативних частин освітньо-кваліфікаційних характеристик випускників вищих навчальних закладів.
11. Поясніть сутність і призначення навчальних планів.
12. Поясніть сутність і призначення програм навчальних дисциплін.
13. Які цикли дисциплін передбачає освітньо-професійна програма підготовки бакалавра.
14. На скільки років розрахований навчальний план підготовки бакалавра?

15. Яка кваліфікація може бути присвоєна бакалавру після закінчення навчання у ХНУМГ?
16. Які складники містить зведений бюджет часу навчального плану бакалаврів?
17. Які види практик передбачено навчальним планом бакалавра?
18. Що таке структурно–логічна схема навчального процесу?
19. У чому полягає відмінність навчального плану бакалавра від навчального плану спеціаліста або магістра?
20. Які види практик передбачено навчальним планом спеціаліста та магістра?
21. Які існують перспективи вдосконалення навчального процесу підготовки фахівців з обліку та аудиту?

Список рекомендованої літератури

1. Момот Т. В. Вступ до спеціальності «Облік і аудит». Introduction to specialty «Accounting and audit» : навч. посібник / Т. В. Момот, О. В. Харламова, Г. М. Бреславська ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2012. – 317 с.

2.2 Міжнародні стандарти освіти для професійних бухгалтерів

Навчальні елементи

Місія Міжнародної федерації бухгалтерів. Зміст Міжнародних освітніх стандартів для бухгалтерів. Вимоги до професійних навичок і загальної освіти бухгалтера. Професійні цінності, етика і відносини. Оцінка професійних здібностей і компетентності. Постійний професійний розвиток.

Питання для самоконтролю знань

1. Який орган чи установа є розробником Міжнародних стандартів освіти бухгалтерів?

2. У якому році було вперше видано Міжнародні стандарти освіти для професійних бухгалтерів?
3. Скільки стандартів включала перша редакція МСО?
4. Скільки Міжнародних стандартів освіти бухгалтерів існує сьогодні?
5. Дайте визначення та поясніть призначення Міжнародних стандартів освіти бухгалтерів.
6. У чому полягає мета Міжнародних стандартів освіти бухгалтерів?
7. Дайте визначення поняття «професійний бухгалтер» в контексті Міжнародних стандартів освіти бухгалтерів.
8. Дайте визначення поняття «технічний бухгалтерський персонал» у контексті Міжнародних стандартів освіти бухгалтерів.
9. Що розуміється під професійною освітою бухгалтерів?
10. Дайте визначення поняття «професійні знання».
11. Дайте визначення поняття «професійні навички».
12. Дайте визначення поняття «професійні цінності, етика та ставлення».
13. Як називається сукупність професійних знань, навичок, цінностей, етика та ставлення?
14. Дайте визначення поняття «здібності» і поясніть його зміст.
15. Дайте визначення поняття «компетентність» і поясніть його зміст.
16. Як результат навчання виражаються здібності чи компетентність?
17. Як результат виконання виражаються здібності чи компетентність?
18. Властивості, потенціал і опанування – це ключові поняття, що характеризують здібності чи компетентність?
19. Дії, факт і демонстрація – це ключові поняття, що характеризують здібності чи компетентність?
20. Перелічіть види професійних здібностей.
21. Перелічіть види компетентності.
22. Розкрийте взаємозв'язок між ключовими поняттями концепцій освіти й розвитку в термінології Комітету з освіти.
23. Як трактується поняття «розвиток» у термінології Комітету з освіти?

24. Як трактується поняття «навчання» у термінології Комітету з освіти?
25. Як трактується поняття «освіта» у термінології Комітету з освіти?
26. Як трактується поняття «тренінг» у термінології Комітету з освіти?
27. Що означає кваліфікація професійного бухгалтера?
28. Перелічіть усі Міжнародні стандарти освіти професійних бухгалтерів.
29. Коротко розкрийте зміст і призначення кожного МСО.
30. Дайте визначення поняття «постійний професійний розвиток (ППР)» і поясніть його зміст.

Список рекомендованої літератури

1. Момот Т. В. Вступ до спеціальності «Облік і аудит». Introduction to specialty «Accounting and audit» : навч. посібник / Т. В. Момот, О. В. Харламова, Г. М. Бреславська ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2012. – 317 с.

2.3 Кар'єрний розвиток і процес пошуку роботи

Навчальні елементи

Процес кар'єрного розвитку. Кроки та етапи пошуку роботи. Кроки самооцінки. Проведення повної самооцінки.

Питання для самоконтролю знань

1. Дайте визначення кар'єрного розвитку.
2. Скільки кроків включає процес кар'єрного розвитку ?
3. Які головні етапи процесу кар'єрного розвитку?
4. Які кроки включає процес самооцінки?
5. Для чого потрібна самооцінка?
6. Які найважливіші кроки пошуку роботи?
7. Які існують головні професійні типи відповідно до класифікації Холланда?

8. Назвіть типові риси кожного професійного типу.
9. Яким є робочий стиль різних професійних типів?
10. Що таке резюме?
11. Яка інформація повинна включатись до резюме?
12. Поясніть мету співбесід.

Список рекомендованої літератури

1. Момот Т. В. Вступ до спеціальності «Облік і аудит». Introduction to specialty «Accounting and audit» : навч. посібник / Т. В. Момот, О. В. Харламова, Г. М. Бреславська ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2012. – 317 с.

2.4 Професійна етика бухгалтерів і аудиторів

Навчальні елементи

Кодекс етики професійних бухгалтерів. Загальне застосування кодексу, фундаментальні принципи. Професійні бухгалтери–практики. Професійні бухгалтери в бізнесі.

Питання для самоконтролю знань

1. У чому полягає необхідність Кодексу професійної етики у будь-якій професії?
2. Який орган чи установа є розробником Кодексу етики професійних бухгалтерів?
3. Як Кодекс етики професійних бухгалтерів співвідноситься із законодавством різних країн?
4. Чим обумовлена необхідність Кодексу етики професійних бухгалтерів?
5. Хто є професійним бухгалтером у контексті Кодексу етики професійних бухгалтерів?

6. Чим відрізняються професійний бухгалтер–практик від професійного бухгалтера у бізнесі?
7. На скільки частин поділений Кодекс етики професійних бухгалтерів?
8. Яке призначення має частина А Кодексу етики професійних бухгалтерів?
9. Яке призначення має частина В Кодексу етики професійних бухгалтерів?
10. Яке призначення має частина С Кодексу етики професійних бухгалтерів?
11. Перелічить та стисло охарактеризуйте фундаментальні принципи, яких повинен дотримуватись професійний бухгалтер.
12. Які існують загрози дотриманню фундаментальних принципів?
13. Які ситуації розглядають у частині В Кодексу етики професійних бухгалтерів?
14. Які ситуації розглядають у частині С Кодексу етики професійних бухгалтерів?
15. Наведіть приклади ситуації, у якій порушують принципи професійної етики бухгалтерів.

Список рекомендованої літератури

1. Момот Т. В. Вступ до спеціальності «Облік і аудит». Introduction to specialty «Accounting and audit» : навч. посібник / Т. В. Момот, О. В. Харламова, Г. М. Бреславська ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2012. – 317 с.
2. Чижевська Л. В. Бухгалтерський облік як професійна діяльність: теорія, організація, прогноз розвитку : монографія / Л. В. Чижевська ; Житомирський держ. технологічний ун-т. – Житомир : ЖДТУ, 2007. – 528 с.
3. Рудяк Ю. Современный бухгалтер : требования к профессии. – 2–е изд., перераб. и доп. / Ю. Рудяк, М. Бойцова – Харьков. : Издательский дом «Фактор», 2006. – 237 с.
4. Коваль Л. С. Международные стандарты и теория бухгалтерского учета : учебно–методическое пособие / Л. С. Коваль. – Москва. : Гелиос АРВ, 2003. – 144 с.

2.5 Професійні організації бухгалтерів і аудиторів

Навчальні елементи

Міжнародні професійні організації бухгалтерів і аудиторів. Професійні організації бухгалтерів і аудиторів України.

Питання для самоконтролю знань

1. Що таке Міжнародна федерація бухгалтерів (МФБ)?
2. Як реалізуються головні завдання МФБ?
3. Що таке Євразійська рада сертифікованих бухгалтерів і аудиторів (ЄРСБА) і в чому полягають її головні завдання?
4. Які існують професійні організації бухгалтерів в Америці?
5. Які існують професійні організації бухгалтерів у Великобританії?
6. Які існують професійні організації бухгалтерів у Франції?
7. Охарактеризуйте історичні кроки становлення, сучасне положення та особливості діяльності Федерації професійних бухгалтерів і аудиторів України (ФПБАУ).
8. Охарактеризуйте історичні кроки становлення, сучасне положення та особливості діяльності Української асоціації сертифікованих бухгалтерів і аудиторів (УАСБА).
9. Охарактеризуйте історичні кроки становлення, сучасне положення та особливості діяльності Федерації аудиторів, бухгалтерів і фінансистів АПК України.
10. Охарактеризуйте історичні кроки становлення, сучасне положення та особливості діяльності Аудиторської палати України.
11. Охарактеризуйте історичні кроки становлення, сучасне положення та особливості діяльності Всеукраїнської професійної громадської організації «Спілка аудиторів України» (ВПГО «САУ»).
12. Назвіть і охарактеризуйте організаційні моделі взаємодії держави й професійних організацій бухгалтерів і аудиторів.

Список рекомендованої літератури

1. Момот Т. В. Вступ до спеціальності «Облік і аудит». Introduction to specialty «Accounting and audit» : навч. посібник / Т. В. Момот, О. В. Харламова, Г. М. Бреславська ; Харків. нац. акад. міськ. госп-ва. – Харків : ХНАМГ, 2012. – 317 с.
2. Чижевська Л. В. Бухгалтерський облік як професійна діяльність: теорія, організація, прогноз розвитку : монографія / Л. В. Чижевська ; Житомирський держ. технологічний ун-т. – Житомир : ЖДТУ, 2007. – 528 с.
3. Облік і аудит: вступ до спеціальності : практикум / Чернівецький національний ун-т ім. Юрія Федьковича ; Тетяна Миколаївна Ковальчук. – Чернівці : Рута, 2006. – 141 с.

II ЗАВДАННЯ ДЛЯ ВИКОНАННЯ РОЗРАХУНКОВО-ГРАФІЧНОЇ РОБОТИ

Завдання 1

Провести оцінку стану та тенденцій розвитку ринку бухгалтерських та аудиторських послуг в Україні.

Результати аналізу необхідно подати у формі звіту, який повинен включати наступні **елементи**:

- 1) аналіз ринку бухгалтерських послуг (кількість підприємств, які надають послуги з ведення бухгалтерського обліку, середня заробітна плата бухгалтерів в Україні, кількість вакансій, головні вимоги до бухгалтерів тощо);
- 2) аналіз ринку аудиторських послуг (кількість підприємств, які надають аудиторські послуги, середня заробітна плата аудиторів в Україні тощо);
- 3) висновки (щодо перспектив розвитку ринку бухгалтерських та аудиторських послуг в Україні).

Головні вимоги до подання матеріалу:

- період аналізу – 3–5 років;
- наявність графічного матеріалу (діаграми, графіки по аналізу).

Завдання 2

Провести порівняльний аналіз особливостей професії бухгалтера в Україні з однією з Європейських чи світових країн.

Головні критерії для проведення порівняльного аналізу наведено в таблиці. За бажанням Ви можете додати й інші критерії, які вважаєте за потрібне (активність у цьому напрямі заохочується отриманням шляхом додаткових балів).

Для виконання роботи необхідно:

1. Заповнити таблицю (табл. 1).

Таблиця 1 – Порівняльна характеристика особливостей професії бухгалтера в Україні та одній з країн Європи чи світу

Країна	Законодавче регулювання (головні законодавчі акти, ступінь регулювання державою)	Форми організації бухгалтерського обліку (хто веде облік на підприємствах, хто відповідає за його організацію)	Види бухгалтерського обліку	Вимоги до освіти	Вимоги до професії (стаж роботи тощо)	Середня заробітна плата
1. Україна						
2. Країна з запропонованого переліку						

2. Написати висновки до таблиці (порівняти особливості професії бухгалтера в двох країнах та вказати конкурентні переваги кожної з країн у розвитку професії бухгалтера).

3. На підставі проведеного аналізу та вивчення матеріалів курсу визначити головні перспективи розвитку професії бухгалтера в Україні.

Обмежень щодо обсягу роботи немає, проте пам'ятайте, що краще написати декілька абзаців про головне, ніж безліч сторінок не за темою.

В кінці роботи **обов'язково** додається список використаних джерел із зазначенням відповідних посилань по тексту роботи.

За виконання роботи студентів нараховується 20 балів зі 100 балів, відведених на курс.

Завдання необхідно виконати та надати на перевірку до проходження підсумкового тестового контролю.

Країну для аналізу необхідно обрати з наведеного нижче переліку відповідно до номера, який відповідає номеру двох останніх цифр залікової книжки студента. Якщо номер двох останніх цифр залікової книжки перевищує номери, наведені в переліку, тоді варіант обирається шляхом визначення суми двох останніх цифр залікової книжки студента.

Список країн для проведення аналізу:

1. Італія.
2. Великобританія.
3. Німеччина.
4. Франція.
5. США.
6. Канада.
7. Норвегія.
8. Іспанія.
9. Швейцарія.
10. Польща.

11. Китай.
12. Японія.
13. Швеція.
14. Нідерланди.
15. Австрія.
16. Греція.
17. Данія.
18. Чехія.
19. Хорватія.
20. Португалія.
21. Болгарія.
22. Індія.
23. Бельгія.
24. Білорусія.
25. Казахстан.

Вимоги до оформлення розрахунково–графічної роботи наведено в додатку А.

ДОДАТОК А

Вимоги до оформлення розрахунково-графічної роботи

За відсутності зарахованої розрахунково-графічної роботи студента не допускають до складання заліку.

Розрахунково-графічну роботу оформляють на аркушах формату А4 (210 x 297 мм).

Розрахунково-графічну роботу виконують комп'ютерним або рукописним способом на одному боці аркуша білого паперу.

Текст роботи слід друкувати, додержуючись таких розмірів полів: верхнє і нижнє – 20, лівє – 30, правє – 15 мм.

Окремі слова, формули, знаки, які вписують до надрукованого тексту, повинні бути чорного кольору; щільність вписаного тексту має максимально наближатись до щільності основного зображення. Скорочення слів і словосполучень у роботі допускається відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи. Сторінки роботи потрібно нумерувати арабськими цифрами, дотримуючись наскрізної нумерації впродовж усього тексту звіту. Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Титульний аркуш контрольної роботи оформлюють відповідно до додатка Б.

Контрольну роботу оцінюють як «зараховано» або «не зараховано» з оцінкою – 20 балів від загальної залікової оцінки.

«Зараховано» виставляють за контрольну роботу, що виконана в повному обсязі, без істотних помилок (не менше 5 балів за кожне із завдань). В інших випадках – контрольну роботу вважають незарахованою (загальна оцінка менше 10 балів, або відсутнє одне завдання).

ДОДАТОК Б

Вимоги до оформлення титульного аркуша

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова

Кафедра фінансово-економічної безпеки, обліку і аудиту

Розрахунково-графічна робота
з дисципліни «Введення в спеціальність» / «Вступ до фаху»
Варіант – Х

Виконав(-ла):
студент(-ка) 2 курсу
ННІ ЕіМ
групи О і А–Х
Прізвище та ім'я студента
Залікова книжка № _____

Перевірила:
канд. екон. наук, доц. Шаповал Г. М.

Харків
20XX

Виробничо–практичне видання

Методичні рекомендації
до самостійного вивчення та виконання розрахунково-графічної роботи
з навчальних дисциплін

«ВВЕДЕННЯ В СПЕЦІАЛЬНІСТЬ», «ВСТУП ДО ФАХУ»

*(для студентів денної та заочної форм навчання
спеціальності 071 – Облік і оподаткування)*

Укладач: **ШАПОВАЛ** Галина Миколаївна

Відповідальний за випуск *С. С. Родченко*
За авторською редакцією
Комп'ютерне верстання *Г. М. Шаповал*

План 2017, поз. 319 М

Підп. до друку 12.07.2018. Формат 60 × 84/16.
Електронне видання. Ум. друк. арк. 2,1.

Видавець і виготовлювач:
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002.
Електронна адреса: office@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК №5328 від 11.04.2017.